Ч. 183. Субота 17 (30) серпня 1902. Рік XII.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 12.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в аґенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 в ц. к. Староствах на провінциї:

на цілий рік	К	4·80
на пів року	„	2·40
на чверть року	„	1·20
місячно . .	„	—·40

Поодиноке число 2 с.

З почтовою пересилкою

на цілий рік	К	10·80
на пів року	„	5·40
на чверть року	„	2·70
місячно . .	„	—·90

Поодиноке число 6 с

Вісти політичні.

(До ситуациї. — Гостина італїяньского короля в Берлинї. — Politik про австро-угорску угоду. — Нїмецка праса про гостину італїяньского короля в Берлинї. — З Македониї.)

Праса полудневих Славян оголошує тепер свої жаданя, „без котрих полагодженя правительство не може гадати о переведеню угоди з Угорщиною в парляментарній дорозї.“ Одна з часописий словіньских каже: Після послїдних вістий дійшли переговори обох президентів міністрів і фахових міністрів до того, що справу угоди Австриї з Угорщиною можна уважати майже покінченою. Однако коли нинї загально о тім говорить ся, що переведенє тої угоди в парляментарній дорозї не стрітить нїяких перепон, то такий погляд дуже передчасний. Головна перепона лежить іменно в австрийскім парляментї, бо нема угоди без ческо-нїмецкого порозуміня, а з тою справою получить ся тепер також розвязка питаня полудневих Славян. Треба остаточно управильнити стан посїданя Славян в Стириї, Каринтиї і на Побережу. В тій справі посли полудневих Славян піднесуть в парляментї енерґічний голос і від своїх домагань не відступлять анї на крок.

Вчера рано приїхав до Берлина з Потсдаму італїяньский король в товаристві цїсаря Вільгельма, цїсаревої нїмецкої, наслїдника престола і инших князів та численних достойників. Населенє витало гостя дуже сердечно. По войсковій парадї відбув ся в цїсарскім замку ґалевий обід, на котрім виголосили оба володарі відповідні тоасти. Оба монархи пороздавали з нагоди того з'їзду богато відзначень. Італїяньский король зложив візити ґр. Більови, ґр. Вальдерзе та амбасадорам австрийскому, францускому і турецкому.

Про ту подорож італїяньского короля до Берлина розписують ся тамошні урядові дневники як Reichsanzeiger i Nordd. Allg. Ztg. витаючи Віктора Імануїла в столици над Спревою. Reichsanzeiger пише, що приязнь межи Італїєю а Нїмеччиною, злучить єї сильнїйше з Австро-Угорщиною в тридержавнім союзї, який стремить до удержаня давного стану в середущій Европі, а жадна держава, приналежна до него не накладає більших тягарів, чим ті, які би держави самі видаткували в добре зрозумілім власнім інтересї. Nordd. Ztg. пише: Завдяки полїтицї італїяньского короля і єго дорадника Прінетіого усталює ся приязнь межи Італїєю а Нїмеччиною, а заразом набирає тривкости тридержавний союз, який благодатні овочі видав для Европи. Межи династиєю Гогенцоллернів а італїяньского нема недовірчивости, але щира панує приязнь і довірє“.

Про австро-угорску угоду заміщує Politik вступну статю під заг.: „Зігнути, чи зламати“, де з початку висказує признанє президентови міністрів: „Коби терпеливість і витревалість виповняли самі величину міністра, тодї треба би назвати п. Кербера одним з найвизначнїйших державних мужів. Не можна єму відказати сьвідоцтва, що у него не бракує завзятя задля стремленя до своєї цїли“. Опісля обговорюючи трудности угоди, які головно лежать в користолюбнім поведеню Мадярів, кінчить праский орґан: „Чи Угорщина хоче справедливої угоди, чи нї, може п. Сель сказати прямо; до сего не потребує дальших студий, ресортових нарад, міністерских конференций і того цїлого незрозумілого апарату до переговорів, який є лише покришкою для підступної полїтики отяганя. Всякі средства порозуміня вже зужиті тепер, коли вже сам монарх інтервеніював. Тепер іде о се, чи нагнути, чи зломати. Але ми можемо лише повторити, що дали би першеньство переломови, колиб не мало повести ся спорудувати справедливу угоду і через те устронити сю непевність, яка прямо загрожує підвалинам істнованя монархиї.

В справі Македониї в російских дневниках замітний від якогось часу зворот. Російска суспільність зачинає щораз менше одушевляти ся справою независимости Македониї, а ще менше справою злуки Македониї з Болгариєю. В тім напрямі російска праса робить

---

11)

Вибухи вульканічні і землетрясеня та їх причини.

(Дальше.)

Доси була про кратери вже тілько разів бесїда, що і без дальшого поясненя знає вже кождий, що то суть ті отвори на вершках вульканів, з котрих іде вибух. Але як ті кратери виглядають? Треба собі уявити на вершку гори величезну яму, котра чим більше в спід, тим стає вузша, а на самім споді іде від неї в долину, аж під спід гори і до внутра землї велика діра, скажім величезний комин. Кратер, як до якого вулькану, буває иноді дуже великий, широкий на кілька сот метрів. Стїни єго бувають також дуже високі і спадають або стрімко в долину або трохи похило. В декотрих кратерах поробили ся нові гори, так, що ніби в горі наросла знову гора, а в инших можуть бути, як вже знаємо, і озера. Як виглядає кратер, побачимо найлїпше з опису дра Шалера, американьского ґеольоґа, котрий мав на стілько відваги, що підчас малого вибуху Везувія в 1872 р. лазив в єго кратер, і так єго описує:

В супроводї мого плечистого двигаря удало ся менї видобути ся аж на сам край кратеру, при чім була лиш та недогода, що гора дуже трясла ся від тих експльозий, які наступали одна по другій, та від того вихру, який гнав ляву в долину, в сторону як Помпеї. Коли я вже опинив ся на краю кратеру і заслонив собі лице паперовою маскою, міг я глянути в долину і побачити лїпше, як котрий небудь із ґеольоґів доси, звідки то іде вибух. Береги кратеру були вкриті попелом. З кратеру бухала така горяч, що ледви можна було видержати, а воздух був часами так переповнений димом і парою з сірки, що приходило ся удушитись. До того ще мене й кілька разів скинуло в долину, коли настав який вибух, заким я ще міг побачити, що то діє ся. А все-таки мої змаганя не були безуспішні, бо я міг побачити деякі характеристичні прояви, котрі в дечім поясняють, що діє ся підчас вибуху.

Челюсть кратеру мала кількасот метрів в промірі і була на яких 100 або 200 стіп глубока. Позаяк не було нїчого видко, що могло би було послужити за мірило, то величини не можна було докладно означити. Стїни тої ями в серединї спадали лїйковато в долину і там сходили ся так, що ніби творили якийсь глубокий закіп, ніби глубоку керпицю, більше менше на 60 стіп широку, котра ішла простїсенько в долину. Горішна часть тої лїйки не була на стілько горяча, щоби аж жарила ся, але долїшна третина була вже від розжареня матово червона, дальше в долинї вже аж сьвітила ся, а той простїсенький закіп був так розпалений як піч, в котрій витоплюють желїзо. Закіп той був звичайно порожний, але може чотири або пять разів на минуту наповняв ся білою, дуже плинною, горячою лявою, котра, як здавало ся, була так рідка, як вода і дуже борзо набігала до гори, аж наповнила кратер на яких 40 стіп глубоко або й більше. Відтак лява здувала ся і робила ся на нїй величезна банька, котра пукала і викидала розірвану ляву високо в гору, так, як би єї хто вистрілив з армати.

То все діяло ся так борзо, що від тої хвилї, коли лява в закопі була може на яких 50 стіп глубоко під лїйкою, аж до хвилї, коли настав вибух, минуло не більше як три секунди. Скоро вибух минув, невикинена лява спадала знову в закіп і вже єї не було видко. Вибух наставав очевидно від того, що під великим тисненєм добували ся ґази або водна пара. В хвили вибуху показувала ся яма під продертою поверхнею. Пара була зразу зовсїм прозора; але в однїй хвили ставала сталево-сіра, а за секунду або дві набира білої краски диму. Коли хмара понад мною перелетїла, я був певний, що она складала ся з водної пари, змішаної з сїрчаним ґазом і здаєсь трохи з хльором та иншими ґазами. За яких чотири або пять секунд горяч і вихор, який робив ся у воздуси, вигнали дим з кратеру так, що знов всї єго части було добре видко.

Я обчислив скорість, з якою летїла розірвана лява, і показало ся, що єї кидало в секунді на яких чотириста метрів високо.

ріжні уваги з нагоди послідного македоньского конґресу в Софії. Дневники пишуть, що Болгария не може поважно думати о прилученю Македонії до Болгариї і що о тім прилученю ніколи не думала. Що до самої Македонії, то она навіть автономії не надіє ся. „Новое Время“ пише, що Болгария давно вже прийшла до переконаня, що нарушенє status quo вийшло би їй на шкоду та що оно без згоди всіх держав навіть не дасть ся перевести, хоч би не знати кілько мало прихильників. О таких мріях може думати лише такий Сарафов.

Новинки.

Львів дня 29-го серпня 1902.

— **Є. Е. п. Намістник** гр. Лев Пінїньский виїхав з Відня до купелів. П. Намістник поверне до Львова в половині вересня.

— **П. Віцепрезидент краєвої ради шкільної** др. Пляжек повернув до Львова і обіймив урядоване.

— **Важне для катехитів** і тих, що учать религії в народних школах. „Митроп. Ординариат подає до відомости (в ч. 10 „Архиепархияльних Відомостий“), що о. Евгеній Гузар, катехит мужескої учительскої семинариї у Львові, уложив і видав дві части практичного провідника для катехитів. В першій части поясняє ся спосіб научаня дітий в 1 і 2 степени науки, взглядно в 1 клясі народних шкіл, а в другій части поясняє ся предмет малого катехизма, призначений для 3 і 4 степеня науки, взглядно для 2 кляси народних шкіл. Поручає ся Вч. Духовеньству сю книжку яко практичне руководство при науці религії. — Набути можна обі части по ціні 2 К 40 с., а з почтовою пересилкою о 20 с. більше — в книгарнях ім. Шевченка і Ставропигійскій у Львові“. Сими днями появить ся в розпродажи трета часть практичного провідника для катехитів, в котрій поясняє ся наука религії для 5 і 6 степеня науки, взглядно для 3 і 4 кляси народних шкіл. Сю третю часть можна буде набути рівнож в книгарнях ім. Шевченка і Ставропигійскій у Львові по ціні 2 К 40 с., а з почтовою пересилкою о 20 с. більше. — Численні устні і письменні признаня, які автор сеї книжки від інтересованих одержав, як також скора розпродажа першої і другої части вказують наглядно на пекучу потребу і велику хосенність сеї книжки.

— **Вечерниці з танцями** відбудуть ся дня 2 вересня с. р. о год. 8 вечером в Коломийскій сали „Народного Дому“ заходом руского товариства педагогічного на дохід бурси того ж товариства. Стрій візитовий. Ціна вступу приступна. Буфет в заряді товариства. Запросин не розсилає ся. Видїл постарав ся, щоб сї перші вечерниці удались хорошо, та надієсь, що інтелїґенция руска місцева і замісцева явить ся в комплеті — з огляду на гарну ціль. — Видїл руского товариства педагогічного в Коломиї.

— **Інститут дївчат** руского товариства педагогічного як і інтернат сьв. Ольги, заснований „Клюбом Русинок“ у Львові, а стоячий під зарядом видїлу руского товариства педагогічного у Львові, уміщені при ул. Сави ч. 3. Близших пояснень удїляє Вп. Мария Білецка ул. сьв. Софії ч. 9 а, член видїлу і предсїдателька „Клюбу Русинок“ у Львові.

— **Вписи учеників і учениць** до 4-клясової школи ім. М. Шашкевича у Львові будуть відбувати ся в днях 27., 29 і 30 серпня с. р. кождого дня рано від 9 до 12, а пополудни від 3 до 5 години.

— **Вписи до 4-клясової рускої школи вправ у Львові** відбудуть ся дня 29 і 30 н. ст. серпня від 8—12 години перед полуднем і від 3—5 по полудни в канцеляриї школи при ул. Длугоша ч. 17. Ся школа приготовляє дуже добре учеників до середної школи. Учеників в однїй клясї не може бути більше як 40.

— **Церковний напівник,** давно заповіджений п. Полотнюком як нам доносять, вже появив ся з друку. Такого підручника до науки церк. сьпіву доси у нас не було. Видане п. Полотнюка має представляти ся дуже користно. Ціна брош. примірника 2 зр. і 30 кр. на реком. пересилку. Замовляти у видавця (І. Полотнюка) в Станїславові.

— **Огні.** Дня 23 с. м. о 11 годині в ночи займило ся в стайни Микити Берези в Дичках, повіта рогатиньского. Згоріла корова, теля, стайня і стодола разом зі збіжем і знарядами господарскими вартости 420 К. Шкода була обезпечена. Єсть підозрінє, що хтось підпалив і слїдство в сїй справі веде ся. — Дня 22-го с. м. вибух пожар в Княгинині, де згоріли будинки. Шкода 1200 К і була обезпечена. В Маріямполи згоріла дня 23 с. м. одна шопа вартости 200 К, а шкода була також обезпечена.

— **Мишача язва в полудневій Чехії.** З Будієвиць доносять: Цїлу полудневу Чехію навістила сего року страшна язва; польні миши так розмножили ся, особливо коло Будієвиць, що наробили страшенної шкоди. При ораню поля убивають тілько миший, що їх цїлими кошами з поля виносять. На полях в маєтности кн. Шварценберґа в Цейльовіц коло Фравенберґа, де єсть управителем Пешль, убило кількох хлопців уставлених на поли з мітлами за несповна дві години більше як тисяч миший! Фабрикант кафлевих печий Заттлер у Вісгеф, що має велике господрство, визначив був 20 с. заплати за 100 убитих миший на єго полях. В короткім часї принесено єму 12.000 штук. На неділю дня 31 с. м. скликали делеґати ради культури краєвої збори господарів і має відбути ся нарада, що і як робити, щоби позбути ся сеї страшної мишачої язви.

— **В двайцятім столїтю.** Женевска ґазета розповідає таку историю: Якась молода пані, що має коло Женеви свій двірок, перенесла ся тепер до якогось гірского готелю, віддаленого на 5 кільометрів від єї двірка. Сими днями щось прийшло їй до голови взяти телескоп і дивити ся на свій двір. Аж остовпіла зі страху, коли побачила, що як-раз якийсь злодій видусив шибу у вікнї і вліз до єї комнати. Она дала зараз телефоном знати поліциї, а та дійстно зловила злодія, котрий як-раз виносив ся вже зі забраним столовим срібом. — Хоч то й небилиця, то бодай удала ся і на часї, бо задля посухи в ґазетах і спеки на дворі, брак редакторам материялу до задруковання паперу, а передплатники хотять конче щось читати.

— **Курців стає щораз більше,** як видко із того, що доходи держави з продажи тютюну ростуть щораз більше. Рахунки за рік 1901 показують, що в тім роцї продала держава тютюну за звиш 216 міліонів корон або майже о цїлих три міліони корон більше, як попередного року. До того збільшеня доходу причинили ся управи продажи тютюну, з вимкою тирольскої, форарльберґскої і дальматиньскої звідки було доходу майже 8 і пів міліона або о більше як пів міліона корон менше як року попередного. Видко, що в сих краях єсть менше людий, котрі позваляють собі той зби-

---

Час, який минав від пропукненя баньки аж до лоскоту спадаючої з другого боку стїжка маси, показував, що она підлїтала на більше як тисячу пятьсот стіп в гору. Мої спостереженя над кратером нараз перервали ся від того, що попустив вихор, котрий менї дозволив заглядати в кратер. Маса ляви стала тепер спадати близько мене, і я мусів чим скорше втікати....

Др. Шалер доказує дальше, що причиною вибуху вулканів єсть пара. Він каже, що вода з моря або озер або просто таки з поверхні землї дістає ся до середини землї і там огріває ся так, що аж кипить. — Все — каже він — показувало при сїм поучаючім вибуху, що пара єсть тою силою, котра викликує вульканічні вибухи. Кусні ляви, що зі свистом летїли у воздух, твердли і ставали темнїйші, коли же впали на землю і розскочили ся, то випускали із себе виразно пару. Вузка струя ляви, що плила з гори в долину, випускала із себе пару на цїлій поверхни. Коли кусні ляви летїли в гору, то їх вкривала хмара пари, з котрої спадало по кілька капель дощу.

Як виглядає в кратері, вже знаємо. Припустім, що то й дійстно так єсть, як Шалер каже, що то водна пара гонить ляву з під споду і викидає єї в гору. Але тепер настає питанє, звідки там лява бере ся? Тут зараз насуває ся друге питанє: як виглядає земля в серединї? Того не знаємо, а все то, що можемо на то питанє відповісти, опирає ся лиш на більше або менше бистроумних здогадах. До середини землї ще ніхто не докопав ся та й не докопає ся. З глубокого копаня знаємо лиш то, що чим глубше в землю тим теплїйше. Але й тут знов настає нова загадка: звідки бере ся то тепло? Чи від того, що земля єсть споконвіку в серединї розпалена, чи тота велика теплота в глубинї землї єсть лиш наслїдком великого тисненя тої твердої маси, якою земля вкрита зверха? Тепер копають в альпейских горах тунель Сімпльон, пробивають гори на скрізь а не копають в глубину, а вже показало ся, що в глубинї гори єсть така теплота, що люди ледви не можуть видержати — 54 степенів теплоти! То не жарти. У нас коли лїтом буває іноді 35 до 36 степенів теплоти, то люди вже вянуть і кажемо, що то спека, а то в самій горі аж 54 степенів! Звідкиж там така теплота? Ся теплота єсть наслїдком великого тисненя мас каменя одних на другі, а з того видимо, що вже само тисненє може викликувати величезну теплоту. Коли копано тунель через гору сьв. Ґотгарда, то в тих місцях тунеля було теплїйше, де над ним спочивала більша маса каміня, а се ще лїпший доказ, що сила теплоти в земли зависить від тисненя тої маси, з якої складає ся тверда земля. Як же велика тота тверда земля зверха, або иншими словами: як она за груба, як далеко сягає она в спід? І знов нова загадка. Того не знаємо; із деяких обчислень можна лиш здогадувати ся, що она груба на яких 170 до 215 миль. Якаж величезна теплота мусїла би бути від того в земли! Спостереженя в копальнях показали, що на кождих 33 метрів в глубш прибуває о 1 степень тепла. В такім случаю в глубинї 66 кільометрів або несповна 9 миль мусїло би бути 2000 степенів теплоти, отже така горяч, що все камінє мусїло би бути розтоплене. Отже що з того гадати? Чи земля в серединї єсть дійстно розтоплена?

Такий і був до недавна здогад. Говорено, що земля єсть в серединї розтоплена і зверха лиш трохи остигла, зробила ся на ній тверда шкаралупа, а в тій шкаралупі суть місцями діри, котрими розтоплена маса виплаває із глубини і так земля ніби ще тепер остуджує ся поволи. Але, як вже з попередного знаємо, теплота зависить також і від тисненя, отже коли возьмемо на увагу то, що маса твердої землї викликує велике тисненє на спідні свої части, то прийдемо до переконаня, що она в глубинї єсть не лиш розтоплена, але що там навіть наробили ся ґази. Виходило би з того, що тверда маса землї зверха спочиває не на якійсь огнениій, але таки просто на якійсь ґазовій масї. Не треба однакож забувати, що як раз тисненє єсть причиною того, чи щось може бути або розтоплене або лиш ґаз. Можна длятого здогадувати ся, що внаслїдок величезного тисненя верхної шкаралупи земля в серединї єсть не лиш розтеплена, але навіть повна ґазу. Той ґаз однакож єсть так стиснений, що єсть далеко густїйший і тяжший від твердої шкаралупи на верха. Можна длятого, як каже нїмецкий учений др. Вільгельм Маєр, припустити, що земля в своїй серединї єсть на око твердою або дуже густою масою, котра в міру того як би ослабло тисненє стала би або плинною або таки зробив би ся з неї ґаз. Отже скоро лиш тисненє верхної шкаралупи трохи попустить, то із середини виплаває розтоплена плинна маса, як би то тисненє зовсїм ослабло, то із середини землї добула би ся цїла маса ґазу.

Якаж сила ослаблює то тисненє верхної, твердої части землї на ту якусь густу, що єсть в серединї, а котру називаємо „маґмою“? Єсть то тота сама сила, котра надала земли єї круглий вид, вид кулї, то єсть сила єї обороту довкола своєї оси. Нинї знаємо вже, що під силою великого тисненя навіть і тверде камінє мякне і прибирає по тисячах лїт ту форму, якої вимагає рівновага. Та рівновага на земли

ток, що пускають гроші з димом. Що до поодиноких сорт циґар і папіросів то найбільше минуло ся в тім році „делікатних Віржінія" по 10 с. штука і Папетеляс (тонкі кабаноси) по 14 с. та Порторіко по 7 с.; перших продаго 6,868.166 штук, других 113,578 а третих 2,394.976. Сі числа показують також наглядно, що найбільше доходу з тютюну дають державі люди середно богаті, Панетеляс за дорогі а Порторіко за дешеві. Покуп всіх инших сорт циґарів зменшив ся а найбільше зменшив ся покуп циґар Куба по 10 сотиків; британіка по 14 сотиків зменшили ся о звиш півтора міліона, трабукос по 16 с. о міліон і третина штук, а найдорожші реґалітас по 18 с. о звиш триста тисячів штук. Взагалі продаж циґар зменшила ся майже о 19 міліонів і чверть штук, за то в десятеро тілько збільшила ся продаж папіросів, котрих продано о звиш 194 міліонів штук. Найбільше продано папіросів званих „драма" по 1 с. за штуку бо мало що не півтора міліярда штук або докладно 1406 і звиш пів міліона штук; „шпортів" по 2 с. продано 1128 і три чверти міліона штук; „дамских" по 3 с. звиш 213 міліонів а султанів по 4 с. 167 і три чверти міліона. Із сего знов видко, що найбільше папіросів курять як раз найбіднійші люди, то мабуть у них найбільший збиток, на який собі можуть позволити і бодай в той спосіб забавить ся в панів. Вельми характеристичне єсть то, що підчас коли консумция папіросів загальної тарафи збільшила ся в сторонах всіх инших зарядів продажи тютюну, то в Галичині продаж папіросів зменшила ся о майже кругло 10 міліонів штук. А то що показує? То, що люди в Галичині або за один рік змудріли, або збідніли. О першім не може бути й бесіди, отже лишає ся друге.

— **Мясо заражене карбункулом у Львові.** Вже то правда, що у Львові може чоловік за свої добрі гроші хороби наїсти ся. Одна з львівских часописий доносить, що власти вислідили ватагу пачкарів, котра спроваджувала потайком возами заражене карбункулом мясо до Львова. Мясо то має походити з львівского повіта.

— **Померли:** У Львові Адольф бар. Йор каш-Кох, бувший віцепрезидент краєвої Дирекциї скарбу у Львові, член палати панів, дня 27 с. м. в ночи, в 80-им році житя. Покійний був віцепрезидентом кр. Дирекциї скарбу 22 літ. Похорон відбуде ся нинї по полудни. — Констанция з Крупских Лопушаньска, ем. директорка виділової школи, відзначена золотим хрестом заслуги, теща дра Ярослава Кулачковского, директора „Дністра", по довгій і тяжкій недузї у Львові дня 24 с. м. в 58 році житя.

Господарство, промисл і торговля.

— **Ц. к. Дирекция зелізниць державних** оповіщує, що з днем 18 с. м. отворено перестанок особовий „Піндорф" поміж стациями Ґмунден і Авраxкірхен в окрузї ц. к. Дирекциї зелізниць державних в Лінцу.

Перестанок особовий „Стамс" на шляху Інсбрук — Ляндек отворено дня 15 с. м. для товарів в ціловозових наборах, а від 1 жовтня с. р. буде отворений для загального руху.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Ішль 29 серпня. Є. В. Цісар виїхав вчера о год. 3 по полудни до Ґмунден на похорон кн. Марґарети Віртемберґскої.

Берлин 29 серпня. Цїсар Вільгельм заявив італїяньскому королеви, що з причина відновленя потрійного союза надав президентови італїяньского кабінету Цанардельому ордер чарного орла, а міністрови справ заграничних Прінеттіому ордер заслуги пруської корони.

Гаґа 29 серпня. Секретар трех бурских ґенералів, Бобнер, заявив прилюдно в часописях в імени ґенералів, що поголоски немов би між тими ґенералами а Кріґером прийшло до непорозуміня, суть цїлком неправдиві.

Петербурґ 29 серпня. Вчера прибув сюди грецкий наслїдник престола з женою.

Курс львівский.

Дня 28-ого серпня 1902.	платять К. с.	жадають К. с.
I. Акциї за штуку.		
Банку гіпот. гал. по 200 зр. . . .	540·—	550·—
Банку гал. для торгов. по 200 зр.	340·—	350·—
Зелїз. Львів-Чернів.-Яси	568·—	575·—
Акциї гарбарнї Ряпів	—·—	100·—
Акциї фабр. Липиньского в Сяноку.	—·—	350·—
II. Листи заставні за 100 зр.		
Банку гіпот. 4% корон	95·80	96·50
Банку гіпот. 5% преміов.	109·70	—·—
Банку гіпот. 4½%	100·—	—·—
4½% листи застав. Банку краєв.	101·20	101·90
4% листи застав. Банку краєв. .	97·—	97·70
Листи застав. Тов. кред. 4% .	96·50	97·20
„ „ 4% льос. в 41½ літ.	96·70	—·—
„ „ 4% льос. в 56 літ.	96·30	97·90
III. Облїґи за 100 зр.		
Пропінацийні гал.	99·—	99·70
Облїґи ком. Банку кр. 5% II ем.	102·30	103·—
„ „ „ „ 4½ %	100·70	101·40
Зелїз. льокаль., 4% по 200 кор.	96·80	97·50
Позичка краєв. з 1873 по 6%	—·—	—·—
„ „ 4% по 200 кор.	97·—	97·70
„ „ м. Львова 4% по 200К.	94·—	94·70
IV. Льоси.		
Міста Кракова	73·—	78·—
Міста Станиславова	—·—	—·—
Австр. черв. хреста (Курс віденский)	54·85	55·85
Угорск. черв. хреста (Курс віденский)	27·50	28.50
Іт. черв. хрес. 25 фр. (Курс віденский)	—·—	—·—
Архік. Рудольфа 20К. (Курс віденский)	75·—	79.—
Базиліка 10 К (Курс віденский)	19·25	20.25
Joszif 4 К. (Курс віденский)	8·25	9.50
Сербскі табакові 10фр. (Курс віденский)	9·50	11·—
V. Монети.		
Дукат цїсарский	11·22	11·34
Рубель паперовий	2·52	2·54
100 марок нїмецких	117·10	117·80
Доляр америк.	4·80	5·—

зміняла ся заєдно від обороту землї через міліони літ так до нинї ще зміняє ся. Бігуни на земли заєдно хоч поволи пересувають ся, а так само пересуває ся і та полоса на рівнику, що єсть на яких три милї груба. То пересуванє було і єсть причиною, що творять ся гори, оно єсть також причиною землетрясень і вибухів вульканічних та и того, що земля місцями западає ся. Там, де земля западає ся, творять ся в ній розколини, а де зроблять ся розколини, ослабає тисненє і спідна верства стає плинна, добуває ся на верх і творить вулькани. Др. Маєр єсть того погляду, що як вибухи вульканічні так і землетрясеня суть лиш проявами в горішних верствах шкаралупи землї і зовсім не сягають аж до середини.

А тепер вернім до катастрофи на Антиллях. Річ певна, що Малі Антиллї стоять на великім переломі так само і майже всі инші вулькани. Один погляд на карту середної Америки насуває здогад, що тут, де нинї Караібске море і Ґольф мехіканьский мусїла бути колись суха земля і що она колись давно, дуже давно запала, що при сїй нагодї зробила ся в твердій части землї розколина і сягнула аж глубоко до нутра землї, звідки видобула ся розтоплена маса і утворила вулькани, що видвигнули ся високо понад воду і так утворили острови з вершками вульканічних гір. Але тота розтоплена маса! Звідки она взяла ся. Можна бути з цїлим поважанем для так великого ученого як др. Маєр, але таки з єго поглядом не можна згодити ся, бо якраз катастрофа на Мартиніцї промавляє найбільше против єго погляду. Можна згодити ся на то, що в наслїдок нового западу землї — бо так і було коло Мартиніки під морем, — ослабло тисненє; але де тут подїла ся тота розтоплена маса, котра в наслїдок того повинна би була добути ся з гори Пелє? В Сен Пер не було анї слїду якоїсь ляви, а противно як то потверджують такі учені слїдителї як Борхґревінґ і Анґлїйцї Андерзон і Флєт, була лиш страшенна спека і якісь ґази. Огню в звичайнім значіню, кажуть они, не було. Звідкиж взяла ся тота спека і що єї вигнало з вулькану. Пара то не була також, бо на трупах було би то певно видко, они би були попарені і одіж не була би на них в одній хвили зітлїла. Що з горя Пелє бухнули розпалені ґази, о тім нема нинї й сумніву. Питанє лиш, які то були і звідки они взяли ся. На перше питанє не можна нічого сказати, навіть майже не можна ставити ніякого здогаду, бо се з'явище було одиноке і перше в своїм роді. Що до другого питаня то вже борше можна розумувати, можна вже бодай чогось здогадувати ся, ставити якусь гіпотезу. Вибух гори Пелє здаєсь якраз потверджувати, що нутро нашої землї єсть до того степеня розпалене, що в глубині єго цїла маса здаєсь бути елястично-плинною або ґазовою. В міру того як на ню ділає вода, витворюєсь густо-плинна маса, лява і намул, і та маса єсть як би переходом від елястично-плинної маси. В горі Пелє був той перехід за малий, незначний і длятого настав вибух не ґазів, в звичайнім значіню того слова, але тої елястично-плиної маси, тої мішанини всіляких творів в ґазовім станї. Се лиш може нам пояснити і величезну силу подуву з гори і ту страшенну горяч, котра в одній секунді всіх і все спалила. Хто міг одну секунду видержати, той і виратував ся з катастрофи.

(Дальше буде).

За редакцию відповідає: Адам Кретовецкий

ІНСЕРАТИ.

З друкарнї В. Лозиньского — під зарядом В. І. Вебера. (Телефона число 569).